

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar **Ett bättre premiepensionssystem, SOU 2019:44**

Saco har beretts tillfälle att lämna synpunkter på utredningen *Ett bättre premiepensionssystem, SOU 2019:44*.

Utredningens förslag i korthet

Utredningen föreslår att *målet* för premiepensionssystemet ska vara att:

1. under sparandetiden ge en avkastning som är tydligt högre än förändringen av inkomstindex men utan garantier för avkastningen, och
2. under utbetalningstiden leverera en premiepension med låg volatilitet, med beaktande av den återstående sparandetiden.

Såväl målet för premiepensionssystemet som principen om valfrihet ska regleras i lag, enligt förslaget.

Vidare föreslår utredningen ett antal grundläggande krav och huvuddrag för en ny *valarkitektur* för premiepensionssystemet.

Huvuddragen i valarkitekturen ska regleras i lag.

1. Förvalet ska vara utgångspunkten för alla sparare och därmed ställs inga krav på aktivitet eller finansiell kunskap hos spararna. Detta ska avspeglas i utformningen av valarkitekturen.
2. Pensionssparare som väljer att lämna förvalet ska upplysas om att hen därigenom själv tar över ansvaret för val och underhåll av val. I samband med detta behöver spararen få information, stöd och vägledning för sin bedömning om det är lämpligt att lämna förvalet.
3. Det ska finnas möjlighet att välja risknivå inom ramen för statlig förvaltning. Om spararen vill lämna förvalet ska hen först få information om och ta ställning till val av risknivå.
4. Om spararen inte enbart vill välja risknivå ska det i första hand finnas möjlighet att välja en eller flera fondkategorier som spararen kan placera sina medel i.
5. Om spararen inte enbart vill välja kategori ska det finnas möjlighet för spararen att placera sina medel i upphandlade fonder på fondtorget.

Utredningen föreslår att det nuvarande öppna fondtorget ersätts av ett *upphandlat fondtorg* där en särskild huvudman har ansvar för att det finns en tillräcklig valfrihet bland kontrollerade fonder av god kvalitet. Urvalet av fonder ska ske genom ett lagreglerat upphandlingsförfarande.

Vad gäller *myndighetsfrågan* föreslår utredningen att Sjunde AP-fonden byter namn till Myndigheten för premiepensionens fondförvaltning och får till huvuduppgift att:

1. förvalta förvalet i premiepensionen,
2. förvalta det nya upphandlade fondtorget,
3. sköta kapitalförvaltningen av den traditionella försäkringen
4. förvalta premiepensionens valarkitektur.

Övriga uppgifter inom premiepensionssystemet ska liksom i dagsläget skötas av Pensionsmyndigheten. Det omfattar bland annat fondadministration och fondinformation, att utifrån den nya myndighetens föreskrifter presentera valarkitekturen i Pensionsmyndighetens gränssnitt samt att följa upp målet för premiepensionssystemet.

Slutligen föreslår utredningen *former för övergången* från nuvarande fondtorg till ett upphandlat fondtorg:

- premiepensionsmedel som har placerats i fonder som efter upphandling omfattas av ett nytt fondavtal påverkas inte
- kapital som har placerats i en fond som efter upphandling inte omfattas av ett nytt fondavtal ska pensionssparare ges möjlighet att inom viss tid välja en eller flera fonder från nya fondtorget.
- om pensionsspararen inte väljer inom utsatt tid ska kapitalet placeras i en likvärdig fond på fondtorget
- om det inte finns någon likvärdig fond ska medlen placeras i förvalet.

Saco:s utgångspunkt för sitt ställningstagande

Utvecklingen av fondtorget sedan premiepensionssystemets start, både vad gäller individen möjlighet till välgrundade val och uppföljning och kontroll av aktörerna på fondtorget, har visat på behov av reformering av premiepensionssystemet och fondtorget. Saco har, bl a i tidigare remissvar, pekat på behovet av att stärka kraven på och bättre kontroll av fondförvaltarna på fondtorget. De åtgärder som vidtogs 2018 var ett välkommet första steg i den riktningen.

Saco:s utgångspunkt för sina ställningstaganden är, i likhet med utredningen, att premiepensionen är en del av det lagstiftade allmänna pensionssystemet och det svenska sociala trygghetssystemet. Premiépensionen syftar till att, inom ramen för det allmänna pensionssystemet, bidra till en större riskspridning och att dagens och morgondagens pensionärer kan få del av en högre avkastning och därmed högre pension. Saco delar utredningens uppfattning att staten måste ta ett tydligt ansvar för premiépensionssystemet. Den enskilde måste kunna lita på att systemet erbjuder bästa möjliga villkor utan krav på egen kunskap eller aktivt agerande, ger en rimlig avvägning mellan risk (möjlighet till god avkastning) och trygghet, men också att systemet inte blir föremål för missbruk eller olagliga aktiviteter.

Sacos ställningstagande till utredningens förslag

Saco tillstyrker utredningens förslag till *mål* för premiépensionssystemet med en differentiering av målsättningen under sparandetiden och utbetalningstiden. Saco anser det rätt att under sparande tiden lägga fokus på att långsiktigt god avkastning och därmed högre risk men under utbetalningstiden lägga större tyngd vid att motverka stora svängningar i pensionen som betalas ut. Saco ställer sig också positiv till utredningens förslag att utreda möjligheten att införa en särskild utbetalningsprodukt som begränsar svängningar i den utbetalda pensionen över tiden.

Saco tillstyrker utredningens förslag till en ny *valarkitektur*. Som utredningen konstaterar så har premiépensionssystemet hittills inte lyckats öka intresset för ett aktivt engagemang för premiépensionen. Många väljer bort ett aktivt val eller väljer bara en första gång men låter sedan bli att aktivt bevaka sitt val. Saco menar därför att en viktig del av statens ansvar för premiépensionen är att ge tydlig vägledning genom hela valprocessen med förvalet som utgångspunkten för alla, utan krav på kunskap och aktiva val. För den som väljer att gå vidare och välja själv ska det vara tydligt att det innebär att de själva tar ett allt större ansvar för placeringen av premiépensionen. Saco anser att den föreslagna valarkitekturen uppfyller dess krav.

Saco ställer sig positiv till ett *upphandlingsförfarande* för urval av fonder på fondtorget. Såväl upphandling som anslutningsförfarande används inom ramen för fondtorgen för de kollektivavtalade tjänstepensionerna och har fungerat väl i båda fallen. Saco anser dock att ett upphandlingsförfarande kan ge en större kontroll över antalet fonder men också diversifieringen av fondutbudet. Med det sagt menar Saco att det antalet fonder på fondtorget inte får bli för begränsat. Antalet måste säkerställa en reell valfrihet och diversifiering av fondutbudet samt motverka för stor kapitalkoncentration till ett fåtal

aktörer. Saco anser också att upphandlingen bör ske med relativt långa intervall för att inte skapa allt för täta förändringar av fondutbudet och krav på omval för den enskilde.

Saco vill särskilt understryka vikten av en effektiv uppföljning och kontroll av fonder och fondförvaltare på fondtorget. Saco anser att, mot bakgrund av att premiepensionen är en del av det allmänna socialförsäkringssystemet är det orimligt att enskilda ska drabbas vid oegentlighet och bedrägerier på fondtorget. Saco anser därför att en insättningsgaranti bör inrättas.

Slutligen anser Saco att vid *övergången från dagens fondtorg till ett upphandlat fondtorg* bör ett generellt bekräftelseval från samtliga sparare övervägas, även de som valt en fond som finns med på det nya upphandlade fondtorget. Detta för att fånga upp de individer som gjorde ett val i begynnelsen av premiepensionssystemet eller det egna arbetlivet men sedan förhållit sig passiva.

Med vänlig hälsning
Sveriges Akademikers Centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Anna Odhner
Utredare